

Jean Kayonde asui neljätoista vuotta pakolaisleirillä Ruandassa ennen muuttoaan Suomeen ja Jyväskylään.

Kongosta Kinkomaalle

Maahanmuuttajat: Jean Kayonde ei ole saanut käydä koskaan koulua. Nyt hän opettelee lukemaan ja kirjoittamaan.

JYVÄSKYLÄ
Ilkka Hartio

Kongolainen Jean Kayonde, 64, ei osannut lukea eikä kirjoittaa muuttaessaan Suomeen kaksi vuotta sitten. Taidot jäivät nuoruudessa oppimatta, sillä hänellä ei ollut koskaan mahdollisuutta käydä koulua Afrikassa. Jyväskylässä hän on kuitenkin päässyt tutustumaan kirjainten ja numeroitten maailmaan Palapeli2-projektin avulla.

– Nyt tunnen jo numerot ja voin nousta oikeaan bussiin. Osaan myös lukea kännykkään tallennetut nimet ja soitella haluamilleni ihmisille. Myös kaupassa käynti yksin luonnistuu, Jean Kayonde kertoo kiryaruandaksi, jonka tulkki kääntää suomeksi.

Nykyisin hän asuu Kinkomaalla kolmen peruskoulukäisen lapsensa kanssa. Kayonde jäi hiljattain yksinhuoltajaksi, kun hänen vaimonsa kuoli.

Lapset ovat oppineet koulussa hyvin suomea. Isälle opiskelu on näin aikuisiällä hieman haastellisempaa, Jean Kayonde pauraa.

Hän kehuu vuolaasti opettajaan ja heidän kärsivällisyyttään. Vuonna 2008 alkaneessa Palapeli2-projektissa noin 600 ulkomailla tullutta ihmistä on aloittanut suomen kielen opinnot ja saanut tukea kotoutumiseen.

Jean Kayonde muutti Suomeen pakolaisleiriltä Ruandasta, missä hän eli neljätoista vuotta.

– Pakenin aikani sotaa Kongosta Ruandaan. Pakomatalla menetin oikean käteni, Kayonde muistelee synkkiä aikoja.

Hänen mukaansa suurin käytännön muutos Suomessa verrattuna Ruandaan oli äänimaisemassa.

– Pakolaisleirillä majailin teltsassa ja ympärillä oli 30 000 ihmistä. Meteli oli aina kova. Kinkomaalla asun kerrostalossa, missä elämä on todella hiljaista ja rauhallista.

Kaksi Jean Kayonden vanhinta lasta jäi Afrikkaan. Isä toivoo hartaasti, että myös he pääsisivät muuttamaan Jyväskylään.

– Tarvitsisin apua nuorempien lasten kasvattamisessa ja hoitamisessa. Nyt kun heidän äitinsä kuoli, joudun tekemään kaiken yksin.

Myös Kuokkalassa asuva Olive Nyirahabimana, 26, on kotoinen Kongosta ja viettänyt neljätoista vuotta pakolaisleirillä Ruandassa. Hän on kuitenkin saanut käydä nuoruudessaan kuusi luokkaa peruskoulua ja oppi siellä lukemaan ja kirjoittamaan.

Jyväskylässä hän on asunut

kymmenen kuukautta ja suomen opinnot ovat hyvässä vauhdissa.

– Suomi on vaikea kieli, mutta opin joka päivä hieman lisää. Tävoitteenani on päästä myöhemmin töihin, mutta vielä en tiedä, mikä olisi minulle sopiva ammatti, Olive Nyirahabimana pohtii.

Hän on tyytyväinen Palapeli2-projektin tarjoamaan opetukseen ja apuun. Yksi toive hänellä kuitenkin on.

– Toivoisin, että saisin opiskella suomen kielen lisäksi englantia. Se on kansainvälinen kieli, josta olisi varmasti hyötyä tulevaisuudessa.

Sekä Olive että Jean kehuvat keski-suomalaisten ihmisten suhtautumista heihin.

– Elämä täällä on ollut kaikin puolin turvallista ja rauhallista – toisin kun Kongossa. Minkäänlaiseen rasismiin emme ole törmänneet, maahanmuuttajat kertovat.

Tutkijat pohtivat lukutaidottomuutta

JYVÄSKYLÄ
Ilkka Hartio

Suomessa asuu arviolta 4 000–5 000 maahanmuuttajaa, jotka ovat aikuisina tänne tullessaan olleet käytännössä luku- ja kirjoitustaidottomia.

Kansainvälisen liikkuvuuden myötä kaikissa länsimaissa on nykyisin aikuisia, joilla ei ole ollut lapsena mahdollisuutta käydä koulua.

– Lukutaidon hankkiminen kielellä, jota ei vielä osaa puhua, ei ole helppoa. Se on kuitenkin välttämätöntä, sillä lukutaitoa tarvitaan niin työssä, virallisissa yhteyksissä kuin arjessakin, etenkin verkkoviestinnän yleistyessä, muistuttaa **Taina Tammelin-Laine**.

Hän toimii pääsihteerinä Jyväskylän yliopistolla torstaina alkaneessa kansainvälisessä Leslla-symposiumissa. Siinä pohdi-

taan luku- ja kirjoitustaidottomien sekä vähän tai ei lainkaan koulutusta saaneiden aikuisten maahanmuuttajien kielenoppimista ja -opetusta eri puolilla maailmaa.

Mukana on reilut kahdeksankymmentä osanottajaa kymmenestä maasta.

Suomen kaltaisissa maissa ilmiö on uusi, sillä kaikkien aikuisten oletetaan yleensä osaa-

van ainakin lukea ja kirjoittaa.

– Symposiumin tavoitteena on tuottaa ja jakaa empiiristä tutkimustietoa, jotta sitä voitaisiin hyödyntää maahanmuuttajien koulutuksen järjestämisessä ympäri maailmaa. Esillä on sekä opettajan ja oppija näkökulma.

Tänään päättyvän symposiumin järjestäjä Jyväskylän yliopiston Kielikampus. Tapahdus on ensi kertaa Suomessa.